

vlinder

Een zoektocht naar
vrijheid én verbondenheid

Merel van der Lande

palmblad

PROLOOG

De vlam van het olielampje werd steeds kleiner. Hij moest opschieten. Zorgvuldig bevestigde hij het touwtje aan de trekker van zijn jachtgeweer. Het was belangrijk dat het niet los zou schieten. Het moest in één keer raak zijn. Het geweer stond al op de juiste plek. Behendig laadde hij de kogels, om ze er vervolgens weer uit te halen. Eén had hij er maar nodig.

Het was midden in de nacht. Zoals zo vaak was hij het huis uitgeglipt om te paard naar zijn geheime jachthut in het bos te gaan. Niet om te jagen, maar om daar te gaan schilderen. Minimaal drie keer per week deed hij dat de laatste jaren. Zodra de vogels begonnen te fluiten, reed hij terug naar het landgoed waar hij met zijn vrouw en zoon woonde. Niemand had iets in de gaten. Maar vandaag zou hij niet teruggaan. Hij kon het niet meer.

Vanavond, tijdens het diner, werd hem pijnlijk duidelijk dat hij niets te zeggen had. En ook dat dat nooit meer zou veranderen.

‘Vanaf morgen gaat Floris naar de Domschool in Utrecht,’ zei Louise.

‘Wat? Nee! Dat is veel te ver weg.’

‘Dat kan wel zo zijn, maar wat wil je dan? Dat je zoon hier blijft en net zo’n schooier wordt als jij? Dat hij op straat moet bedelen om geld?’

‘Ik heb nooit om geld gebedeld. Ik kreeg betaald voor de schilderijen die ik maakte.’

‘Een aalmoes ja.’

‘Wat is jouw probleem toch, Louise? Ooit werd je verliefd op mij, juist vanwege mijn manier van leven.’

Hij dacht even te zien dat hij haar raakte met wat hij zei.

‘Toen had ik nog de hoop dat het ooit iets zou worden met jou. Dat je iets van je leven zou maken. Maar zelfs die baan als notaris kon je niet houden, omdat je zo stom was om een fout te maken.’

‘Ik heb me voor jou laten omscholen, Louise. Voor jou en voor jouw familie. Ik deed alles in de hoop dan eindelijk door jullie te worden geaccepteerd.’

Hij voelde de tranen branden.

‘Blauw bloed zul je nooit krijgen. Het lijkt me beter als je in de schuur gaat wonen, bij het personeel. Uiteraard doen we in het openbaar gewoon alsof we man en vrouw zijn. Ik wil niet dat men over ons gaat praten.’

‘Louise! Dat kun je niet maken! Waarom doe je me dit aan?’

De tranen stroomden nu over zijn wangen. Hij voelde zich vernederd en eenzamer dan ooit.

‘En nog zwak ook.’ Ze zei het met zo veel walging in haar stem dat het hem te veel werd. Hij stond op en liep weg.

‘Ik wil dat je morgenochtend vertrokken bent!’ riep ze hem na.

En nu stond hij hier. In de jachthut. Onder het portret dat hij van zijn zoon maakte, schreef hij: ‘Het spijt me, lieve zoon van me. Ik hou van jou.’ Op dat moment doofde de vlam van de olielamp. Op de tast zocht hij het jachtgeweer. Hij voelde hoe de loop tegen zijn hart drukte. Toen pakte hij het touw dat aan de trekker zat, sloot zijn ogen en trok.

DEEL I: DE DOOD

Sometimes you need to walk away. Not to make someone else realize how worthy you are, but for you to understand and acknowledge your own self worth. –
auteur onbekend

Hij liep steeds hetzelfde pad. Heen. Terug. Heen. Terug. Zonder te stoppen. Op de automatische piloot. Hij tuurde naar de grond. Mensen keken, maar hij merkte het niet. Geluiden hoorde hij niet, niet echt tenminste. De meeste mensen liepen door. Ik stopte. Hij zag me niet. Heen. Terug. Heen. Terug. Minstens vijf minuten stond ik er. Ineens stopte hij vlak voor me en keek me strak aan. Toen maakte hij een geluid dat me dezelfde lichamelijke reactie bezorgde als een krijtje dat over het schoolbord krast.

Ik huilde in stilte. Ik voelde zijn pijn, zijn wanhoop. Ik wou dat ik kon helpen. Dat ik zijn kooi kon openmaken en hem zijn vrijheid terug kon geven. Al was deze jaguar waarschijnlijk in gevangenschap opgegroeid, instinctief voelde hij dat hij niet in deze dierentuin thuishoorde. Ik maakte een foto van het dier, niet wetende dat die foto mijn leven voorgoed zou veranderen.

Als iemand me zou vragen hoe ik terugkijk op de afgelopen vijf jaar, zou ik zeggen dat ik in die periode volwassen ben geworden. Ik ben nu zesendertig, en toen ik mijn zoektocht in 2012 begon, dacht ik al dertien jaar volwassen te zijn. De waarheid is dat ik tot vijf jaar geleden onbewust was, als een kind.

Een paar dagen nadat ik de foto van de jaguar had gemaakt, liet ik hem zien tijdens een speciaal voor de beoordelingen ingelaste les op de Fotoacademie in

Amsterdam, waar ik een vierjarige opleiding volgde. Luuk, die twee jaar lang mijn docent was en nu in het laatste jaar van de opleiding mijn coach, vroeg wat het was.

‘Een jaguar.’

‘Dat vind ik niet zo interessant. Waarom heb je die foto gemaakt?’

‘Weet ik niet. Het raakte me.’

‘Wat voel je bij het beeld?’

‘Gevangenschap. Wanhoop ook.’

‘Waarom raakt je dat?’

‘Weet ik veel. Het raakt me gewoon.’

‘Herken je iets?’

Ik slikte. Ik voelde mijn tranen branden, acht paar ogen keken me aan. Ik verontschuldigde me en liep de klas uit om buiten een sigaret te roken. Dat zou ik niet moeten doen. Eerst rookte ik alleen af en toe voor de gezelligheid, met een biertje erbij, op het terras. Sinds het uit was met Joshua, was ik steeds meer gaan roken. Ach, zo lang het me lukte om zonder problemen een paar weken te stoppen, was ik niet verslaafd, toch?

‘Vlinder, heb je even?’ vroeg Luuk me na de les. Het was eigenlijk geen vraag. Dat was het nooit als Luuk iets op die toon zei. Ik wist dan dat hij iets belangrijks te melden had. En ook dat het te persoonlijk was om het in het bijzijn van mijn klasgenoten te zeggen.

Ik leerde Luuk kennen na het eerste jaar van de academie. Sara, een van mijn klasgenoten, besloot van klas te wisselen om van hem les te krijgen. Hij was

goed, had ze gehoord. Ik was nieuwsgierig en op een dag stelde ze me aan Luuk voor. Hij stond buiten op het bordes een sjekkie te draaien. Ik schatte hem een jaar of 45. Hij was mager en kalend en hij droeg versleten

kleren. Zijn nagels waren geel en de nagel van zijn rechterpink was extreem lang. Ik vroeg me af of dat een statement was, maar durfde dat niet te vragen. Hij droeg een klein brilletje met een dik zwart montuur. Zijn heldere bruine ogen leken dwars door me heen te kijken. Sara stelde hem wat vragen over haar beelden, die ze hem blijkbaar had laten zien. Als antwoord stelde hij haar verrassend confronterende wedervragen. Zo helder, eerlijk en overtuigend dat ik ook les van hem wilde. Van hem zou ik een hoop kunnen leren.

‘Gaat het wel goed met je?’ vroeg Luuk.

Daar kwamen de tranen weer. Ik vond het fijn als hij zich om me bekommerde.

‘Nou niet echt, zoals je ziet. Die jaguar... Hij maakt me bang.’

‘Dat begrijp ik.’

‘Echt?’

‘Ja.’

‘Ik begrijp het zelf niet eens.’

‘Je hebt die foto niet voor niets gemaakt. Het is een zelfportret.’

‘Ik voel me niet gevangen.’

‘Misschien weet je dat nog niet.’

‘Ik heb alle vrijheid van de wereld.’

‘Is dat zo?’

‘Ik begrijp het niet.’

‘Ga dat gevoel eens voor jezelf onderzoeken.’

Ik? Gevangen? Als er iemand een vrije vogel was, was ik het wel. Ik had geen relatie en kon goed leven van mijn werk als freelance tekstschrijver en fotograaf. Bovendien kon ik alles doen en laten waar ik zin in had. Een vrije middag of een vakantie? De enige aan wie ik toestemming hoefde te vragen, was aan mezelf. Dus hoezo zat ik gevangen?

Toen ik vier dagen per week op een redactie in Hoofddorp werkte, voelde ik me gevangen. Iedere ochtend stond ik stipt om zeven uur op. Om kwart over acht nam ik de bus, net als alle anderen die om negen uur op hun werk moesten zijn. Iedere dag dezelfde gezichten waar de levenslust uit weggezogen leek. Bij het treinstation van Hoofddorp stapte ik uit en liep tussen de hoge grijze gebouwen op het bedrijventerrein door naar de redactie waar ik werkte – op de tiende verdieping van een van die grijze gebouwen. Ik heb me altijd afgevraagd waarom een uitgeverij van tijdschriften op zo'n plek gaat zitten. Om de creativiteit te bevorderen, kon niet de reden zijn. Voor veel mensen was mijn werk – redacteur bij het meest toonaangevende lifestylemagazine van Nederland – een droombaan. Een paar maanden maakte ik mezelf wijs dat ik dat ook vond, tot ik merkte dat ik steeds vaker in gedachten in een van de vliegtuigen zat, die ik van achter mijn bureau zag opstijgen vanaf Schiphol.

Om meer afwisseling te creëren, ging ik naast mijn vaste baan, freelance opdrachten doen voor andere tijdschriften. En na ruim een jaar hielp het lot me een handje. Er kwam een reorganisatie bij het magazine en ik moest eruit. Wat mijn leidinggevende toen zei, zal ik nooit vergeten: 'Ik hoop dat je me op een dag dankbaar zult zijn.' Ze wist dat ik daar niet op mijn plek zat.

Vanaf dat moment ben ik fulltime gaan freelancen.

Luuk zag mijn verwarring over het gevoel van gevangenschap en stelde voor om mijn dagboek weer op te pakken.

Tijdens het tweede en derde jaar van de academie had ik iedere dag een foto gemaakt, als een dagboek. Door dat dagboek ging mijn relatie met Joshua na acht jaar uit. En dat terwijl ik zo vastbesloten was: dat zou niet

gebeuren. Hij was de liefde van mijn leven. Aan het begin van het eerste jaar van de academie werd ik al gewaarschuwd dat de kans groot was dat je relatie uit zou gaan als je koos voor de opleiding. Ik vond dat een vreemde waarschuwing en weigerde het te geloven. En toch gebeurde het, in het derde jaar. Maar niet om de reden die de academie gaf – dat je geen tijd meer zou hebben voor je geliefde. Nee, het was het gevoel dat ik alleen moest zijn. Dat was zo sterk, dat ik het niet kon negeren.

Ik begreep er niets van. Ik had het toch goed met Joshua? Hij was alles wat ik wilde in een man. Hij was lief, betrouwbaar en zorgzaam. Hij was creatief, had zijn eigen dromen en we hadden onze dromen samen. We hadden het zelfs over kinderen. Ik had zo honderd met hem kunnen worden. En toch was dat gevoel er. Het was niet eens dat ik niet meer bij hem wilde zijn. Het enige wat ik voelde, was dat ik alleen moest zijn. Zou ik zijn familie dan ook nooit meer zien? Die gedachte maakte me zo verdrietig dat ik het knagende gevoel een halfjaar lang onderdrukte.